

פרחי עציץ ופטיו ליצוא

מוטי הררי, תקוה קגן ועידו סתר, מו"פ ערבה דרומית

נבחנו המוצרים הבאים מתוך מטרה להרחיב את הידע ולבסס את פרוטוקול הגידול. להיביסקוס עב גביע קיים פרוטוקול גידול שלם. עציצים פורחים של אפונת המדבר מיוצרים ע"י משתלות חישתיל. יש להשלים למוצרים נוספים על מנת להכין תשתית של ידע לפיתוח הענף אשר אינו יכול להתבסס על מוצר אחד או שנים בלבד.

עבודה זו נועדה להרחיב את ענף הרימון לתחומים נוספים ולבסס את מעמדו גם כמוצר מוביל בענף הנוי. מחירי ההובלה האווירית הפכו את ההשקעה במוצרים שאינם מתאימים להובלה ימית לסיכון כלכלי. על פי דעת מומחים, מוצרי עציץ מקבוצת הרימון, מתאימים במיוחד לשינוע בהובלה ימית, בהיותם סבילים יחסית לעקות טמפרטורה ומים. באופן כללי, צמחים נושאי פירות קישוטיים עמידים יותר לתנאי ההובלה מצמחים נושאי פרחים, ועציצים מתאימים להובלה ימית יותר מענפים קטופים. הובלה ימית הפכה לתנאי הכרחי בתהליך התכנון והפיתוח של מוצרי נוי חדשים, בדגש על הטכנולוגיות שהושקעו בשרדוג מערכות אלה. עבודה זו כוללת בין היתר מציאת תנאים מיטביים להובלה ימית על פי דרישות הגידולים.

מטרות המחקר: 1. פיתוח פרוטוקול גידול לצמחי עציץ ופטיו, מזני מכלוא של רימונים ירוקי-עד: ירוק-עד'X' נשיר אדום בכיר'; ירוק-עד'X' נשיר אדום אפיל'; ירוק-עד'X' נענע'; ירוק-עד'X' שחור. פיתוח פרוטוקול עיצוץ והפרחה.

2. לימוד השפעת טיפולי התעוררות, הגברת פריחה ומועדי יישומם על מיכלואים מבוססי רימון ירוק-עד.

3. פיתוח שיטות מבוססות הידרו-גיל פולימרי (dry water) ליצירת גידול מרוסן של צמחי עציץ רב-שנתיים לתקופות ממושכות במטרה לקבל מוצר קומפקטי השומר על עיצוב לאורך זמן ומתאים במיוחד לעציצים או צמחי פטיו בעלי פריחה ופירות צפופים.

4. אופטימיזציה של משלוח ימי בכל אחד מגידולי העציץ שיפותחו להלן.

טיפול ג'יברלין: בניסויים שנערכו ברימונים נאכלים, ריסוס בגיברלין מנע את הסתדקות הפרי ודחה את ההבשלה הגורמת להסתדקות הפירות. בעציץ נושא פירות רבים המבשילים לאורך תקופה ממושכת יש למנוע את תופעת ההסתדקות על מנת לקבל מופע אטרקטיבי לאורך זמן. ריסוס ג'יברלין על גבי פרחים הגביר את שיעור חנטת הפירות והביא ליצירת פירות בצפיפות רבה

צבע: טיפולים להעצמת הצבע החיצוני של הפרי בריסוס מתיל גיסמונט או בהעלאת ריכוז המגנזיום בתמיסת הגידול, יינתנו לעציצים נושאי פירות בעיתוי בו יחנטו פירות במספר מתאים. הזנים השונים ישמשו לקבלת פירות בצבעים שונים ותלמד השפעת הטיפולים על כל אחד מהזנים.

עיצוב: נלמד העיתוי המיטבי לעיצוב במטרה לקבל צמח על גזע בודד עם נוף צפוף וכדורי. נבחן מועד גיזום יחיד עם תחילת ההתעצות. בנוסף נבחן טיפולי קיטום ירוק לעומת גיזום. תבחן גם האפשרות לעצב את הצמחים בצורת "ערבה בוכייה" על גזע יחיד. עיצוב זה יעשה כאשר יגיעו הצמחים לגודל המתאים.

צמחי פטיו: צמחי פטיו יגודלו מייחורים בעציצים 20-25 במטרה להגיע למוצר בגובה של עד 1 מטר. גם מוצרים אלה ניתנים לשינוע בהובלה ימית. צמחי פטיו דורשים כיוול טיפולי ניוס בריכוזים מתאימים למוצר. שימוש בטכנולוגיות הידרו-ג'ל פולימרי עשויות להתאים במיוחד למוצרים מקבוצה זו שיוכלו לשמור על העצוב שלהם למשך זמן ארוך תוך התערבות מינימלית במוצר. טיפול זה יינתן במועד בו יגיעו הצמחים לגודל מתאים.

תוצאות

א. **יצירת מיכלואים חדשים** - נמצא כי לכיוון ההכלאה חשיבות רבה. מיכלואים בהם הזן ירוק העד אם נשתלו בשדה ונמצא כי שתילים בהם האם ירוקת עד פרחו כבר בשנה הראשונה, נבדקת ההיתכנות ליצוא בעונת האביב המוקדמת. בהכלאה בכיוון הפוך, בה הזן ירוק העד הזכר, מרבית הצאצאים נשירים ופריחתם מאוחרת. נמשכה ההשבחה ע"י הכלאות מחזירות בהן הוכלאו פרחי מיכלואי ונדרפול EG2 X באבקת ההורה הזכרי. זרעי מיכלוא משולש זה יזרעו בסתיו-חורף 2010 לבחינת הצאצאים.

ב. **צמחי פטיו** - ייחורים מושרשים של מיכלואים בין אם ירוקת עד וזנים מסחריים מקובלים נשתלו בקרקע ליצור צמחי פטיו. נערך מעקב על התבטאות תכונת ירוק עד, מועדי הפריחה, צבע הפירות, מספר הפירות לצמח וריכוזם. צמחים אלו עוצבו לקבלת צמח בעל גזע בודד או מספר גזעים – 3-4. נמצאו כ-28 צירופים מעניינים. לצירופים אלו תכונות של פריחה מרוכזת מוקדמת, צבע קליפת הפרי אדומה-בורדו. מצמחים אלו יוכנו ייחורים להמשך בדיקה.

ג. **עציצים פורחים** – מיכלואים נזרעו בעציצי 12 בחממה והועתקו לעציצי 19 לאחר התבססות. שתילים אלו עתידים לפרוח באביב המוקדם 2011.

ד. **עיצוב** – צמחי פטיו של פירות אחרים כזיתים ופירות הדר מגודלים על גזע בודד בגובה של מטר. צמחי הפטיו עוצבו לגזע בודד ולמספר גזעים על מנת להגדיל את מספר הפירות לצמח. אופי הצימוח בדרך כלל של דגם ערבה בוכייה. נערך מעקב פרטני על מופע המיכלואים הנמצאים בחווה ביטבתה. קיימת בעיה של התפתחות ענפי צד המתפתחת מתחתית הגזע ופוגעים במופע (חזירים). תבדק הרכבת מיכלואים מבטיחים על כנה מועטת "חזירים". שתילי כנה זו נמצאים כעת בריבוי בחממה.

ה. **צבע הפרי** – לא נראה כי יש צורך בהעצמת הצבע. מיכלואים רבים נושאים פירות בעלי צבע אדום עמוק גם בתקופת הקייץ.